

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.с.н. Цветан Първанов Давидков, въз основа на заповед
на Ректора на Софийския университет РД 38-125 / 19-02-2019

относно дисертационния труд НЕВЕРБАЛНА КОМУНИКАЦИЯ В
СЪДЕБНИ И АЛТЕРНАТИВНИ СПОСОБИ ЗА РЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕ

автор: Десислава Красинова Каменова

научен ръководител: проф. д.ф.н. Величко Руменчев

Представеният текст е дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен ДОКТОР по професионално направление 2.3 Философия (невербална комуникация в реториката). Авторката е редовен докторант към катедра РЕТОРИКА. Г-жа Десислава Красинова Каменова е изпълнила в срок изискванията на учебния план в пълен обем.

Текстът е с общ обем 377 стр. Структуриран е, както следва: Увод (с. 7 – 11); Глава I – Комуникация в конфликтна среда. Медиация – принципи, видове и основни умения на медиатора (12 – 91); глава II – Ролята на невербалната комуникация (НК) в медиацията (91 – 162); глава III – Участие на невербалната комуникация в процедурата по медиация. Социологически практики (162 – 186). Следват: Заключение (187); Приноси (188); Библиография (188 – 200); научни визити и участие в конференции (200 – 201). В приложение са налични емпиричните данни – пълен текст на проведените на терен интервюта (202 – 377). Структурата е

подходяща и дава възможност за пълноценно разгръщане и представяне на дисертационното изследване.

Ключове за разбиране на съдържанието на отделните части са:

- *Увод*: значение на НК...; изследователски въпроси; обект на изследването; хипотеза; цели; задачи; методология; структура.
- *Глава I*: комуникация и медиация; конфликт и правен спор; алтернативни способи за решаване на спорове; медиация (основен акцент).
- *Глава II*: невербална комуникация; функции на НК; видове НК.
- *Глава III*: характеристики на изследването; анализ на данните; обобщаване на резултатите; насоки за продължаване на изследванията.
- Текстът е придружен с необходимите: списък на приносите; списък на публикациите; научна дейност, свързана с дисертацията; в приложение са представени събраните емпирични данни.

Цялостната ми оценка за текста е положителна. Аргументи:

- Представен е цялостен и защитим текст, резултат на системна и целенасочена работа;
- Темата е подходяща (но не лесна) за такава дисертация;
- Авторката е извършила значителна по обем и с добро качество работа, насочена към идентифициране, обзор и анализ на значителен корпус от информационни източници. Показва

умения за вникване в същността, систематизиране, целево извличане на информация;

- Извършена е значителна работа на терен; теренното изследване има характер на сондаж, въз основа на който впоследствие могат да се формулират по-задълбочени хипотези и изследователски въпроси. В приложение коректно са показани емпиричните данни. Налице са начални систематизации, въз основа на които са направени определени изводи. Събраните данни предоставят значително по-големи възможности за дълбочинен анализ.
- Използваните информационни източници са 264 (на български, и предимно на английски) – солиден корпус от разнообразни изследвания, актуална периодика и др. – те покриват достатъчно добре избраната проблемно-предметна област. Източниците се използват коректно.
- Авторката показва добра изследователска сръчност – предимно в анализа на теоретични източници и набиране на емпирична информация; налице са доказателства, че тя може да работи самостоятелно по изследователски проекти.

Критични бележки

- При обсъждане на отделни текстове или дисертационния труд като цяло нееднократно съм споделял с авторката желанието си тя да развива умения за по-задълбочен анализ на резултатите въз основа на данните, набрани на терен, за „поглеждане отвъд“ видимостта на непосредствено даденото. В заключителния вариант на дисертационния текст в това

отношение е направена крачка напред. Въпреки това възможностите за развитие на способността за изследователски анализ не са изчерпани.

- По-точно и ясно могат да се формулират основни компоненти на дисертационното дирене и емпиричното изследването: обект – предмет – теза – хипотеза – цели – задачи и т.н.
- Към текста могат да се отправят препоръки за стилови подобрения, избягване на чуждици и др.

Оценка на приносите. Претенцията за приносите може да бъде приета (Автореферат, с. 31). Те са свързани със систематизирането на значимо по обем знание за нуждите на дисертационното дирене; тяхното концептуализиране; набирането на данни, въз основа на които се генерира ново знание за използването на средствата на невербалната комуникация в медиацията. Това е знание с теоретична и практико-приложна стойност – за изследваните лица; за изследователите на невербалната комуникация; за ангажираните в системите за медиация и др. *Препоръка:* при формулирането на приносите недостатъчно са изявени резултатите от анализа на събраните на терен данни. Авторката и научният ръководител биха могли по-добре да покажат (и „разяснят“) тези резултати.

Авторефератът (в обем 33 стр.) представя адекватно пълния текст на дисертацията.

Публикации. Представени са три публикации, свързани с темата на дисертацията (две от тях са на английски език)¹. Ориентацията към

---

¹ При оценката на публикациите трябва да се вземат предвид също така множеството специализации и участия в разнообразни форуми.

предимно Е публикации дава по-голяма видимост на резултатите от дисертационното дирене. Публикациите са достатъчни за удовлетворяване на изискванията за публикационна активност. *Препоръка:* Резултатите от дисертационното изследване дават възможност за още публикации. Авторката има потенциал и натрупвания да публикува успешно в издания с високи изисквания и разпознаваемост.

Лични впечатления. Познавам кандидата лично предимно от срещи и консултации по време на подготовката и провеждането на дисертационно изследване. Г-жа Десислава Красинова Каменова е сериозен, последователен и задълбочен (сравнително) млад учен. Тя е целенасочена в постигането на поставените цели. Готова е да споделя и да търси обратна връзка; има силна мотивация да учи.

Заключение. Дисертационното изследване съответства на критериите и изискванията за присъждане на образователната и научна степен ДОКТОР по професионално направление 2.3 Философия (невербална комуникация в реториката), залегнали в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложение на Закона и Правилника на Софийския университет за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ. Ще гласувам ЗА. Убеден съм че колегите членове на научното жури ще подкрепят кандидата. На Десислава Каменова и нейния научен ръководител желая успех.

София, 15-04-2019 г.

Подпис:

(проф. д.с.н. Цветан Давидков)